

INFORMATOR o egzaminie eksternistycznym z języka polskiego z zakresu szkoły podstawowej

od sesji jesiennej 2024 r.

Centralna Komisja Egzaminacyjna
Warszawa 2024

Zespół redakcyjny:

Zofia Lisiecka (CKE)
dr Wioletta Kozak (CKE)

Recenzenci:

Małgorzata Burzyńska-Kupisz
Jolanta Czarnotta-Mączyńska
dr hab. Grzegorz Ptaszek, prof. AGH
dr Tomasz Karpowicz (UW) – recenzja językowa

Informator został opracowany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi.

Centralna Komisja Egzaminacyjna
ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00
sekretariat@cke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku
ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdańsk
tel. 58 320 55 90
komisja@oke.gda.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie
ul. Adama Mickiewicza 4, 43-600 Jaworzno
tel. 32 784 16 00
oke@oke.jaworzno.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie
os. Szkolne 37, 31-978 Kraków
tel. 12 683 21 01
oke@oke.krakow.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży
al. Legionów 9, 18-400 Łomża
tel. 86 216 44 95
sekretariat@oke.lomza.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi
ul. Ksawerego Praussa 4, 94-203 Łódź
tel. 42 664 80 60
sekretariat@lodz.oke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu
ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
tel. 61 854 01 60
sekretariat@oke.poznan.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie
ul. Józefa Bema 87, 01-233 Warszawa
tel. 22 457 03 35
info@oke.waw.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu
ul. Tadeusza Zielińskiego 57, 53-533 Wrocław
tel. 71 785 18 94
sekretariat@oke.wroc.pl

Spis treści

1.	Opis egzaminu eksternistycznego z języka polskiego	5
	Wstęp	5
	Zadania na egzaminie	5
	Lektury obowiązkowe	6
	Opis arkusza egzaminacyjnego	7
	Zasady oceniania	7
2.	Przykładowy arkusz egzaminacyjny z zasadami oceniania rozwiązań zadań	12

- 4 *Informator o egzaminie eksternistycznym z języka polskiego z zakresu szkoły podstawowej od sesji jesiennej w 2024 r.*

1.

Opis egzaminu eksternistycznego z języka polskiego z zakresu szkoły podstawowej

WSTĘP

Język polski jest jednym z przedmiotów obowiązujących na egzaminie eksternistycznym z zakresu ośmioklasowej szkoły podstawowej.

Egzamin eksternistyczny z języka polskiego z zakresu szkoły podstawowej sprawdza, w jakim stopniu zdający spełnia wymagania określone w [podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej](#)¹.

Informator prezentuje przykładowy arkusz egzaminacyjny wraz z zasadami oceniania rozwiązań zadań. Do każdego zadania dodano wykaz wymagań ogólnych i szczegółowych z podstawy programowej kształcenia ogólnego, którym odpowiada dane zadanie. *Informator* stanowi przy tym jedynie ogólną, kierunkową pomoc w planowaniu procesu samokształcenia. Zadania w przykładowym arkuszu nie ilustrują bowiem wszystkich wymagań z zakresu języka polskiego określonych w podstawie programowej, nie wyczerpują również wszystkich typów zadań, które mogą wystąpić w arkuszu egzaminacyjnym. Tylko realizacja wszystkich wymagań z podstawy programowej, zarówno ogólnych, jak i szczegółowych, może zapewnić właściwe przygotowanie zdającego do egzaminu eksternistycznego z języka polskiego.

ZADANIA NA EGZAMINIE

W arkuszu egzaminacyjnym znajdują się zarówno zadania zamknięte, jak i otwarte.

Zadania zamknięte to takie, w których zdający wybiera odpowiedź spośród podanych. Mogą to być:

- zadania wyboru wielokrotnego
- zadania typu prawda – fałsz
- zadania na dobieranie.

Zadania otwarte to takie, w których zdający samodzielnie formułuje krótką lub dłuższą odpowiedź. Wśród zadań otwartych w arkuszu egzaminacyjnym z języka polskiego znajdują się:

- zadania z luką, wymagające uzupełnienia zdania bądź krótkiego tekstu jednym lub kilkoma wyrazami
- zadania krótkiej odpowiedzi, wymagające stworzenia krótkiego tekstu (od jednego do kilku zdań), w tym zadania sprawdzające umiejętność tworzenia różnych form użytkowych
- zadanie rozszerzonej odpowiedzi, wymagające napisania wypracowania.

---

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2024, poz. 996).

W zadaniach egzaminacyjnych szczególnie nacisk zostanie położony na sprawdzanie umiejętności związanych z argumentowaniem, wnioskowaniem, formułowaniem opinii. Udzielenie poprawnej odpowiedzi będzie wymagało również wykazania się opanowaniem kompetencji literackich (np. rozumienia sensu utworów), kulturowych (np. interpretacji plakatu), językowych (np. świadomego korzystania z różnych środków językowych).

Wszystkie zadania egzaminacyjne będą sprawdzały poziom opanowania umiejętności opisanych w następujących wymaganiach ogólnych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej:

- I. Kształcenie literackie i kulturowe
- II. Kształcenie językowe
- III. Tworzenie wypowiedzi
- IV. Samokształcenie.

LEKTURY OBOWIĄZKOWE

W arkuszu egzaminacyjnym znajdują się zadania sprawdzające znajomość treści i problematyki następujących lektur obowiązkowych wskazanych w podstawie programowej:

- Jan Kochanowski, treny VII i VIII;
- Adam Mickiewicz, *Reduta Orzona*, *Świtezianka*, *Dziady* część II, *Pan Tadeusz* (księgi: I, II, IV, X, XI, XII);
- Juliusz Słowacki, *Balladyna*;
- Aleksander Fredro, *Zemsta*;
- Henryk Sienkiewicz, *Latarnik*, *Quo vadis* (fragmenty);
- Stefan Żeromski, *Szyfowe prace* (fragmenty);
- Ferenc Molnár, *Chłopcy z Placu Broni*;
- John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*;
- Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*;
- Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Księżę*;
- Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*;
- Jan Brzechwa, *Akademia Pana Kleksa*;
- Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*;
- Janusz Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania* (komiks);
- Sławomir Mrożek, *Artysta*.

Lista lektur obowiązkowych sprawdzanych na egzaminie zostanie zamieszczona w arkuszu egzaminacyjnym.

W arkuszu egzaminacyjnym mogą pojawić się także zadania oparte na tekstach poetyckich i prozatorskich autorów niewskazanych w podstawie programowej. Te zadania nie będą sprawdzały znajomości treści utworów, tylko umiejętność odczytywania tego typu tekstów. Oprócz tekstów pisanych w arkuszu mogą się znaleźć inne teksty kultury, np. dzieła plastyczne, komiksy, fotografie itp.

OPIS ARKUSZA EGZAMINACYJNEGO

Egzamin eksternistyczny z języka polskiego z zakresu szkoły podstawowej trwa **120 minut**².

Podczas egzaminu zdający otrzyma arkusz egzaminacyjny, który będzie się składał z dwóch części.

Pierwsza część – **analityczno-interpretacyjna** – będzie zawierała zadania zorganizowane wokół kilku tekstów zamieszczonych w arkuszu:

- a) utworu lub utworów literackich (poezji, epiki albo dramatu)
- b) tekstu nieliterackiego (naukowego, popularnonaukowego albo publicystycznego).

Większość zadań w tej części arkusza będzie odnosić się bezpośrednio do powyższych tekstów.

Wśród zadań w tej części arkusza mogą się pojawić również:

- zadania zawierające fragmenty innych tekstów literackich i nieliterackich, teksty ikoniczne (np. plakat, reprodukcja obrazu), przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp. ORAZ/LUB
- zadania samodzielne, nieodnoszące się do zamieszczonych tekstów wymienionych w pkt a) lub b).

W tej części arkusza mogą się też pojawić zadania związane z tworzeniem własnego tekstu użytkowego (np. dedykacji, zaproszenia, podziękowania, ogłoszenia, życzeń, podania, życiorysu, CV, listu motywacyjnego).

W drugiej części arkusza znajdzie się temat **wypracowania**. Zdający będzie miał za zadanie napisanie tekstu argumentacyjnego nie krótszego niż **180** wyrazów. Napisanie wypracowania będzie wymagało odwołania się do lektury obowiązkowej oraz do utworu literackiego samodzielnie wybranego przez zdającego.

Liczbę zadań w arkuszu egzaminacyjnym oraz liczbę punktów możliwych do uzyskania za poszczególne rodzaje zadań w obu częściach arkusza przedstawiono w poniższej tabeli.

Rodzaj zadań	Liczba zadań	Łączna liczba punktów	Udział w wyniku sumarycznym
zamknięte	16–20	ok. 16–22	ok. 35–40%
otwarte	8–12 (w tym wypracowanie)	ok. 18–24 (w tym wypracowanie – 12 pkt)	ok. 60–65%
RAZEM	22–32	40	100%

ZASADY OCENIANIA

Zadania zamknięte i zadania otwarte z luką

Zadania zamknięte i zadania otwarte z luką są oceniane – w zależności od maksymalnej liczby punktów, jaką można uzyskać za rozwiązanie danego zadania – zgodnie z poniższymi zasadami:

² Czas trwania egzaminu może zostać wydłużony w przypadku zdających ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnymi. Szczegóły są określone w *Komunikacie dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu eksternistycznego dla danej sesji egzaminacyjnej*.

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

ALBO

2 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna.

1 pkt – odpowiedź częściowo poprawna lub odpowiedź niepełna.

0 pkt – odpowiedź całkowicie niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadania otwarte krótkiej odpowiedzi

Za rozwiązanie zadania otwartego krótkiej odpowiedzi będzie można otrzymać od 0 do 4 punktów. W tych zadaniach nie będzie oceniana poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna, chyba że w poleceniu zostanie określone inaczej. Zasady oceniania będą opracowywane dla każdego zadania odrębnie. Za każde poprawne rozwiązanie inne niż opisane w zasadach oceniania można przyznać maksymalną liczbę punktów, o ile rozwiązanie jest merytorycznie poprawne, zgodne z poleceniem i warunkami zadania.

Zadanie otwarte rozszerzonej odpowiedzi

Za napisanie wypracowania będzie można otrzymać maksymalnie **12 punktów**. Każda praca będzie oceniana według tych samych kryteriów. Oceniając pracę, egzaminatorzy będą przydzielali punkty w każdym z poniższych kryteriów.

I. Spełnienie formalnych warunków polecenia (maksymalnie 1 punkt)

Egzaminator sprawdzający wypracowanie zdającego w tym kryterium będzie oceniał, czy:

- nie występuje w nim błąd kardynalny;
- wypowiedź w co najmniej jednym fragmencie dotyczy problemu wskazanego w poleceniu;
- napisane wypracowanie jest w jakiegokolwiek części wypowiedzią argumentacyjną;
- w wypracowaniu zdający odwołał się do lektury obowiązkowej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym.

<ul style="list-style-type: none"> • W wypracowaniu nie występuje błąd kardynalny. ORAZ • W wypracowaniu jest odwołanie do lektury obowiązkowej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym. ORAZ • Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu. ORAZ • Wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną.	1 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • Wypracowanie nie spełnia któregoś z warunków określonych w kategorii „1 pkt”. ALBO • Wypowiedź jest napisana w formie planu albo w punktach.	0 pkt

Uwaga: jeżeli w kryterium *Spełnienie formalnych warunków polecenia* przyznano 0 pkt, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

II. Kompetencje literackie i kulturowe (0–4 pkt)

Aby ocenić wypracowanie w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał, czy:

- zdający wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej (wskazanej w poleceniu bezpośrednio lub ogólnie), a także innych utworów (jeżeli polecenie tego wymagało) w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie wydarzenia albo omówił takie wątki, które istotnie wspierają jego tok rozumowania albo dobrze ilustrują to, o czym pisze;
- przedstawił bogatą argumentację;
- nie popełnił błędów rzeczowych, w tym – błędów kardynalnych, zarówno w odniesieniu do przywołanych tekstów literackich oraz kontekstów, jak i do wykorzystanej terminologii historycznoliterackiej oraz/lub teoretycznoliterackiej.

4 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębiona argumentacja. • Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami, ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane.
3 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 2 pkt i niektóre na 4 pkt.
2 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości. • Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane.
1 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Podjęta próba argumentowania. • Ograniczenie do wyliczenia powierzchownie omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

III. Kompozycja (0–1 pkt)

Aby ocenić wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- kompozycja wypracowania jest funkcjonalna wobec tematu oraz czy jest konsekwentna;
- wypracowanie jest spójne wewnątrzakapitowo i międzyakapitowo;
- wypowiedź jest podzielona na odpowiednio wyodrębnione graficznie akapity, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną, zwartą całość.

<ul style="list-style-type: none"> • Kompozycja wypracowania jest funkcjonalna wobec tematu i konsekwentna. ORAZ • Wypracowanie jest spójne w obrębie akapitu i między akapitami. ORAZ <p>Dopuszczalne są 2 usterki w zakresie: spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity.</p>	1 pkt
Wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.	0 pkt

IV. Styl (0–1 pkt)

Aby ocenić wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- styl wypowiedzi jest stosowny, tzn. czy zdający konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy, jest funkcjonalne);
- zdający nie napisał wypowiedzi, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej.

1 pkt	Styl w całości lub w przeważającej części stosowny, tj. adekwatny do odmiany pisanej języka oraz do sytuacji komunikacyjnej (jednorodny albo funkcjonalnie niejednorodny).
0 pkt	Wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.

V. Język (0–3 pkt)

Aby ocenić wypowiedź w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- zdający poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych;
- środki językowe, których użył zdający, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu.

Aby ocenić język wypowiedzi, egzaminator najpierw oceni zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność. Sprawdza m.in., w jakim stopniu zachowano poprawność składniową, frazeologiczną, fleksyjną i leksykalną wypowiedzi. W ocenie uwzględni liczbę wszystkich błędów językowych, które zdający popełnił w wypracowaniu.

Poprawność środków	nie więcej niż 4 błędy językowe	5–8 błędów językowych	9–11 błędów językowych	12 lub więcej błędów językowych
Zakres środków				
szeroki zakres środków językowych, tzn. <ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowana składnia • zróżnicowana leksyka, w tym – bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu 	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
zadowalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

VI. Ortografia (0–1 pkt)

Aby ocenić wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator sprawdzi, w jakim stopniu zachowano poprawność ortograficzną wypowiedzi.

1 pkt	Nie więcej niż 3 błędy ortograficzne.
0 pkt	4 lub więcej błędów ortograficznych.

VII. Interpunkcja (0–1 pkt)

Aby ocenić wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator uwzględni liczbę i rodzaj błędów interpunkcyjnych popełnionych w wypowiedzi.

1 pkt	Nie więcej niż 5 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	6 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Uwagi dodatkowe

- Jeżeli wypowiedź w całości jest nie na temat, egzaminator oceni ją na 0 punktów.
- Jeżeli w wypowiedzi zdający w ogóle nie odwołał się do treści lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu, za całą wypowiedź egzaminator nie przyzna punktów.
- Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna, egzaminator oceni ją na 0 punktów.
- Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. zdający napisał tylko wstęp), egzaminator przyzna 0 punktów w każdym kryterium.
- Jeżeli wypowiedź zawiera liczbę słów mniejszą niż wskazana w arkuszu egzaminacyjnym, wypracowanie zostanie ocenione wyłącznie w kryteriach: *spełnienie formalnych warunków polecenia, kompetencje literackie i kulturowe oraz kompozycja*. W pozostałych kryteriach egzaminator przyzna 0 punktów.
- Jeżeli praca będzie napisana drukowanymi literami, egzaminator przyzna 0 punktów w kryterium *ortografia*.
- Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika, zadania zawartego w arkuszu egzaminacyjnym lub innego źródła, w tym – internetowego, lub jest przepisana od innego zdającego, wówczas w przypadku takiego zdającego egzamin z języka polskiego zostanie unieważniony.
- Zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem. W przypadku takich wypowiedzi zostanie podjęta indywidualna decyzja dotycząca danej pracy, np. nie zostaną przyznane punkty za styl i język lub cała wypowiedź nie będzie podlegała ocenie.

2.

Przykładowy arkusz egzaminacyjny z zasadami oceniania rozwiązań zadań

W Informatorze zamieszczono *Przykładowy arkusz egzaminacyjny* oraz *Zasady oceniania rozwiązań zadań*. Przy każdym zadaniu w arkuszu – po numerze zadania – podano liczbę punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie. W *Zasadach oceniania rozwiązań zadań* dla każdego zadania podano:

- wymagania ogólne i szczegółowe z podstawy programowej, które są sprawdzane w tym zadaniu
- zasady oceniania rozwiązania tego zadania
- poprawne rozwiązanie każdego zadania zamkniętego oraz przykładowe rozwiązanie każdego zadania otwartego.

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

<p>PESEL (wypełnia zdający)</p> <table border="1" style="margin: auto;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> </table>																					 PPOP-100-24XX

EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY Z JĘZYKA POLSKIEGO

SZKOŁA PODSTAWOWA

DATA: **[dzień miesiąc rok]**

CZAS PRACY: **120 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **40**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 18 stron (zadania 1–26). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
7. Na tej stronie i na karcie punktowania w wyznaczonych miejscach wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Pamiętaj, że w razie stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań egzaminacyjnych lub zakłócenia prawidłowego przebiegu egzaminu w sposób, który utrudnia pracę pozostałym osobom zdającym, przewodniczący zespołu nadzorującego egzamin przerywa i unieważnia egzamin eksternistyczny.

Życzymy powodzenia!

LEKTURY OBOWIĄZKOWE NA EGZAMINIE

- Jan Kochanowski, treny VII i VIII;
- Adam Mickiewicz, *Reduta Orzona*, *Świtezianka*, *Dziady* część II, *Pan Tadeusz* (księgi: I, II, IV, X, XI, XII);
- Juliusz Słowacki, *Balladyna*;
- Aleksander Fredro, *Zemsta*;
- Henryk Sienkiewicz, *Latarnik*, *Quo vadis* (fragmenty);
- Stefan Żeromski, *Szyfowe prace* (fragmenty);
- Ferenc Molnár, *Chłopcy z Placu Broni*;
- John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*;
- Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*;
- Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*;
- Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*;
- Jan Brzechwa, *Akademia Pana Kleksa*;
- Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*;
- Janusz Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania* (komiks);
- Sławomir Mrożek, *Artysta*.

Zadania egzaminacyjne są wydrukowane na kolejnych stronach.

Tekst 1.

Arkady Fiedler
Dywizjon 303

Ostatni dzień sierpnia 1940 roku. Godzina 18. Dywizjon myśliwski 303¹ był w powietrzu. Patrolował okolice Londynu. Dziś był jego ostatni lot szkolny. Jutro dywizjon miał wejść nareszcie na stół operacyjny, by wziąć udział w Bitwie o Brytanię. Bitwie toczącej się w powietrzu od trzech tygodni. Od trzech tygodni myśliwcy czekali z niecierpliwością.

Na olbrzymim niebieskim niebie świeciło czerwone słońce podwieczorne. Jego ukośne promienie złociły ziemię i Anglię z wysokości 7 000 metrów wyglądała jak wyśniona kraina ciszy i pogody. Piękna sierpniowa Anglia! Polscy myśliwcy poddawali się jej urokowi i – marzyli o walce.

Dywizjonem dowodził major Kellet. Anglik niezwykle: niski, grubawy, z pozornie jowialnym² wyrazem twarzy. Szczęśliwy myśliwiec, który we Francji zestrzelił podobno siedmiu Niemców, lecz dziś – dowódca w kłopotach. Miał troskę: nie dowierzał bojowej wartości polskich myśliwców. Nie znał ich! Od kilku zaledwie tygodni był ich angielskim dowódcą obok dowódcy – Polaka. Miał nimi dowodzić w ich pierwszych walkach nad Anglią. Czy Polacy sprostają zadaniu? Walczyli już podobno w Polsce i we Francji. Owszem, to nawet morowe³ chłopaki, lecz równocześnie major się dziwił i zżymał, że tym obcym i nieznanym myśliwcom z głębi Europy powierzono – zapewne z nadmiernej kurtuazji⁴ sojuszniczej – jedną z najważniejszych placówek bojowych, na której bronić im wypadnie już nie tylko decydującego odcinka bitwy powietrznej, lecz znacznie więcej: samej stolicy brytyjskiego świata, samego serca Imperium – Londynu. Czyż nie za wiele ufności?

Londyn rozpościerał się tam na dole, z boku, potężną, szarą plamą. Nawet gdy świeciło jaskrawe słońce, nad Londynem unosiła się zawsze mglista zasłona. Z tej pomroki wytykały swe pulchne cielska różowe od słońca balony zaporowe. Major nie odczuwał dziś powabu angielskich pól; patrzył tylko na Londyn i niepokoił się. O dzień jutrzejszy, o następne dni...

Na podstawie: Arkady Fiedler, *Dywizjon 303*, Poznań 1971.

¹ 303. Dywizjon Myśliwski Warszawski im. Tadeusza Kościuszki – pododdział lotnictwa myśliwskiego Polskich Sił Powietrznych w Wielkiej Brytanii, który w czasie II wojny światowej brał udział w bitwie o Anglię.

² Jowialny – tu: pogodny, dobroniosny.

³ Morowy – tu: godny uznania, porządnny, dzielny.

⁴ Kurtuazja – wyszukana uprzejmość i takt w zachowaniu; grzeczność, kultura.

Zadanie 1. (0–1)

Wybierz poprawne dokończenie zdania odnoszącego się do tekstu 1. Zaznacz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. lub 3.

Angielski major wątpił w umiejętności

A.	brytyjskich lotników,	ponieważ	1.	nie miał okazji obserwować ich podczas walki.
			2.	nie wykonali oni wymaganych lotów szkolnych.
B.	polskich lotników,		3.	nie ufał ludziom niecierpliwym i skłonnym do brawury.

Zadanie 2. (0–1)

Na podstawie tekstu 1. wyjaśnij, dlaczego polscy lotnicy z niecierpliwością czekali na pierwszy dzień września 1940 r. Podaj jedną z przyczyn.

.....

.....

Zadanie 3. (0–1)

Oceń informacje dotyczące pytań zastosowanych w 3. akapicie tekstu 1. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Pytania świadczą o emocjach towarzyszących polskiemu dowódcy Dywizjonu 303.	P	F
2.	Pytania są wyrazem wątpliwości majora Kelleta co do decyzji jego dowódców.	P	F

Zadanie 4. (0–1)

Napisz, jaką funkcję w zdaniu *Na olbrzymim niebieskim niebie świeciło czerwone słońce przedwieczorne* pełnią użyte w nim określenia rzeczowników.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–1)

Przeczytaj poniższy fragment tekstu 1.

Dywizjonem dowodził major Kelle. [...] Szczęśliwy (A) myśliwiec, który we Francji zestrzelił podobno siedmiu Niemców, lecz dziś – dowódca w kłopotach. Miał troskę: nie dowierzał bojowej wartości polskich (B) myśliwców. Nie znał ich! Od kilku zaledwie tygodni był ich angielskim dowódcą [...]. Czy Polacy sprostają zadaniu?

Ustal znaczenie słowa *myśliwiec*, dwukrotnie użytego w przytoczonym fragmencie. Do liter A i B dopisz liczbę 1, 2 lub 3, oznaczającą definicję znaczenia wyrazu w podanym poniżej haśle słownikowym.

myśliwiec – 1. przest. osoba polująca na zwierzynę, myśliwy; 2. potoczna nazwa szybkiego i zwrotnego samolotu wojskowego; 3. pilot samolotu myśliwskiego (myśliwca); żołnierz-lotnik
--

A – .....   B – .....

Zadanie 6. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

W zdaniu *Nie znał ich!* podkreślony wyraz jest **A/B**. Pełni on funkcję **C/D**.

A. przyimkiem	C. podmiotu
B. zaimkiem	D. dopełnienia

Zadanie 7. (0–1)

Który związek wyrazowy nie charakteryzuje wzajemnych relacji między polskimi a brytyjskimi lotnikami opisanymi w tekście 1.? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. *walczyć ze wspólnym wrogiem*
- B. *walczyć ramię w ramię*
- C. *walczyć po czyjejs stronie*
- D. *walczyć na dwa fronty*

Tekst 2.

1. W kwietniu 2017 r. brytyjscy policjanci patrolujący autostradę zwrócili uwagę na nietypowy wygląd polskiej ciężarówki. Mundurowych zainteresowały malunki na tirze upamiętniające 303. Dywizjon Myśliwski Warszawski im. Tadeusza Kościuszki. Pojazd zdobiał wizerunki samolotów, emblemat dywizjonu przedstawiający skrzyżowane i ustawione na sztorc kopy nawiązujące do formacji kościuszkowskich kosynierów oraz napis The Polish Squadron 303¹.

2. Opublikowane przez funkcjonariuszy policji na Twitterze zdjęcia samochodu oraz wpis: „Niesamowite dzieło sztuki w hołdzie polskiemu dywizjonowi walczącemu podczas bitwy o Anglię i na innych frontach II wojny światowej” spotkały się z dużym zainteresowaniem kilku tysięcy użytkowników portalu społecznościowego, m.in. z Wielkiej Brytanii, Polski, Kanady, USA. Pojawiło się wiele pozytywnych komentarzy odnoszących się do talentu autora zaskakującej grafiki, a nade wszystko do jej bohaterów: „Wspaniałe malowidła, wspaniała historia stworzona przez polskich asów przestworzy”, „Absolutnie niesamowite i piękne – zarówno sztuka, jak i ludzie”.

3. Internauci przypomnieli, jak ważną rolę odegrali Polacy w bitwie o Anglię. „Polskie eskadry myśliwskie pomogły walczyć o Twoją wolność. Wielka sztuka” – skomentował Kanadyjczyk. „Byli naszymi braćmi w walce. Mamy wobec nich dług wdzięczności”, „Dziękujemy za wysłanie tych ludzi! Bardzo to doceniamy” – pisali Brytyjczycy. „Ogromny szacunek dla tych, którzy jeszcze pamiętają, że polska krew została przelana za Waszą wolność. Dziękuję Wam!” – napisał mieszkający w Anglii Polak. Inny dodał: „Był wpis pewnego Anglika: <<Wielki Naród Wielkich Ludzi>>. Piękny tekst! Dzięki”. Pojawiły się też komentarze wyrażające zaniepokojenie, iż ważne wydarzenia z międzynarodowej historii odchodzą w zapomnienie: „Wielka szkoda, że zapomnieliśmy o ogromnym wkładzie polskich pilotów w walki podczas II wojny światowej”.

4. Po tym, jak informacja policjantów z hrabstwa Kent obiegła świat, artykuły o niezwykle ciężarówce zamieściło też wiele polskich gazet i portali. „Taka forma promocji Polski i jej historii bardzo mi się podoba. A jest czym się pochwalić – Dywizjon 303 to legenda, o której warto mówić i ją słać. Brawo!!!” – skomentował medialne zamieszanie wokół ciężarówki jeden z naszych rodaków.

Na podstawie: twitter.com – Kent Police RPU; www.wprost.pl

¹ The Polish Squadron 303 – polski dywizjon 303.

Zadanie 8. (0–1)

Przytocz wypowiedzenie ujawniające uczucia internauty oraz nazwij jedno z tych uczuć. Wyboru dokonaj spośród komentarzy zamieszczonych w 3. akapicie tekstu 2.

Wypowiedzenie – .....

.....

.....

Nazwa uczucia – .....

.....

Zadanie 9. (0–1)

Napisz, jaką funkcję pełni ostatni akapit tekstu 2.

.....

.....

Zadanie 10. (0–1)

Który z poniższych komentarzy internautów zawiera kolokwializm? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. *Dziękujemy za wysłanie tych ludzi! Bardzo to doceniamy.*
- B. *Byli naszymi braćmi w walce. Mamy wobec nich dług wdzięczności.*
- C. *Był wpis pewnego Anglika: „Wielki Naród Wielkich Ludzi”. Piękny tekst! Dziękuję.*
- D. *Wspaniałe malowidła, wspaniała historia stworzona przez polskich asów przestworzy.*

Zadanie 11. (0–1)

Która propozycja tytułu najpełniej oddaje treść tekstu 2.? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. *Wielki naród wielkich ludzi*
- B. *Brytyjczycy zachwyceni polską ciężarówką*
- C. *Dysputa historyczna sprowokowana sztuką uliczną*
- D. *Tir z hołdem dla Dywizjonu 303 odkryty przez policję w Kent*

Zadanie 12. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Opinię zawiera wypowiedzenie

- A. Brytyjscy policjanci zwrócili uwagę na wygląd polskiej ciężarówki.
- B. Artykuły o ciężarówce zamieszczono w wielu gazetach i na portalach.
- C. Niesamowite dzieło sztuki w hołdzie lotnikom z polskiego Dywizjonu 303.
- D. Internauci przypomnieli, jak ważną rolę Polacy odegrali w bitwie o Anglię.

Zadanie 13. (0–1)

Który z rzeczowników użytych w tekście ma najszerszy zakres znaczeniowy? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. tir
- B. auto
- C. ciężarówka
- D. pojazd

Zadanie 14. (0–1)

Wypowiedzenie *Internauci przypomnieli, jak ważną rolę odegrali Polacy w bitwie o Anglię* przekształć w zdanie pojedyncze.

.....
.....

Zadanie 15. (0–2)

Zapisz słowami liczebniki użyte w 1. akapicie tekstu 2.

W kwietniu 2017 r. [..... r.]

brytyjscy policjanci zwrócili uwagę na wygląd polskiej ciężarówki, z grafiką upamiętniającą

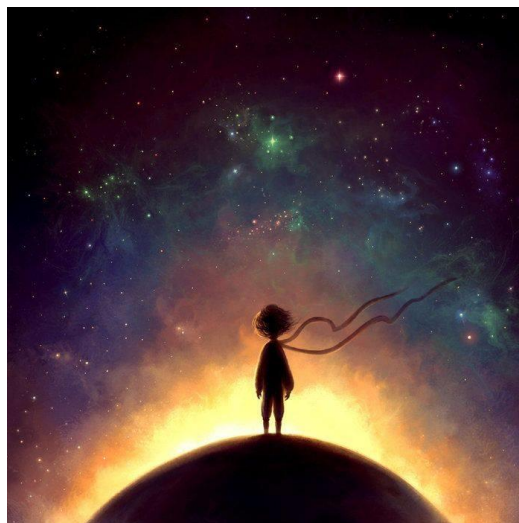
lotników 303. [.....] Dywizjonu Myśliwskiego.

Ilustracja 1.

independentdigital.lnk.to

Ilustracja 2.

www.facebook.com

Zadanie 16. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Tekstem, do którego bezpośrednio nawiązuje ilustracja 2., jest

- A. *Dywizjon 303* Arkadego Fiedlera
- B. *Świtezianka* Adama Mickiewicza
- C. *Balladyna* Juliusza Słowackiego
- D. *Mały Książę* Antoine'a de Saint-Exupéry'ego

Zadanie 17. (0–1)

Wymień jeden z elementów graficznych, który łączy obie ilustracje.

.....

.....

Fotografia 1.

Mural Powstanie warszawskie 1944

Fot. Z. Furman; Muzeum Powstania Warszawskiego, www.facebook.com/1944pl.

Tekst 3.**Mural Powstanie warszawskie 1944**

Autorzy: Maciej Pakalski, Dominik Robak

Miejsce: Warszawa, Praga-Północ, ul. Stefana Okrzei 5, ściana kamienicy, widok od podwórka

Typ obiektu: mural

Data powstania: 18 listopada 2012 r.

Opis

Mural, zachowany w odcieniach szarości, z wyjątkiem Wisły zaznaczonej na czerwono, przedstawia cztery postaci naniesione na kształt Warszawy. W prawym górnym rogu znajduje się znak Polski Walczącej oraz rok 1944, w którym wybuchło powstanie warszawskie.

Mural powstał w ramach programu rewitalizacji społecznej¹ „Blok, podwórko, kamienice – ożywiły się dzielnice”, realizowanego przez m.st. Warszawę w partnerstwie z trzema stowarzyszeniami. W trakcie konsultacji społecznych dyskutowano o tym, co będzie się działo na poszczególnych podwórkach. Podczas jednego z takich spotkań mieszkańcy podjęli decyzję co do tematyki muralu przy ulicy Okrzei 5.

Ciekawostki

Powołując się na portal www.twoja-praga.pl, podaliśmy, że mural przedstawia trzech chłopaków – „Alka” (Aleksego Dawidowskiego), „Rudego” (Jana Bytnara) i „Zośkę” (Tadeusza Zawadzkiego), znanych z książki Kamińskiego *Kamienie na szaniec*, oraz Antoniego Żurowskiego, dowódcę VI obwodu Praga. Ze strony Muzeum Powstania Warszawskiego otrzymaliśmy jednak sprostowanie:

Szanowni Państwo,

niestety w opisie muralu znajduje się błąd – żadna z podobizn nie przypomina Antoniego Żurowskiego, który podczas powstania był mężczyzną w tzw. średnim wieku, gdyż miał lat 46. Mural przedstawia kolejno twarze: „Alka” (A. Dawidowskiego) i „Rudego” (J. Bytnara) – dolna część muralu odpowiadająca Warszawie lewobrzeżnej, zaś u góry widnieją twarze T. Zawadzkiego „Zośki”. [Dla porównania odsyłam do zdjęć zamieszczonych na stronie internetowej naszego muzeum]. Wszyscy trzej chłopcy polegli w roku 1943, więc niezrozumiała jest dla nas widoczna data 1944.

Z poważaniem –

Maria Nowak, Muzeum Powstania Warszawskiego

Komentarze

@Ania

A ja gdzieś czytałam, że tym czwartym mężczyzną jest „Orsza”, dowódca akcji pod Arsenalem.

@ Muzeum Powstania Warszawskiego

Z całą pewnością na muralu nie ma Stanisława Broniewskiego ps. Orsza. Zachęcamy do porównania tej informacji z jego powstańczym biogramem na naszej stronie.

@ Maciek

Dlaczego twórcy muralu wykorzystali wizerunki osób, które w powstaniu warszawskim nie walczyły? Jak myślicie?

¹ Rewitalizacja społeczna – proces podejmowania przez samorząd działań w celu zatrzymania rozwoju negatywnych tendencji społecznych, przeciwdziałania patologiom i wykluczeniu społecznemu oraz poprawy bezpieczeństwa.

Zadanie 18. (0–1)

Podaj, czego dotyczą wypowiedzi pracowników Muzeum Powstania Warszawskiego przytoczone w tekście 3. Odpowiedz jednym zdaniem.

.....

.....

.....

Zadanie 19. (0–1)

Sformułuj odpowiedź na pytanie zadane w komentarzu Maćka, dotyczące wizerunków wykorzystanych przez autorów muralu. Opinię uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 20. (0–1)

Jak oceniasz decyzję mieszkańców, by na ścianie ich kamienicy zamieścić mural widoczny na fotografii 1.? Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

.....

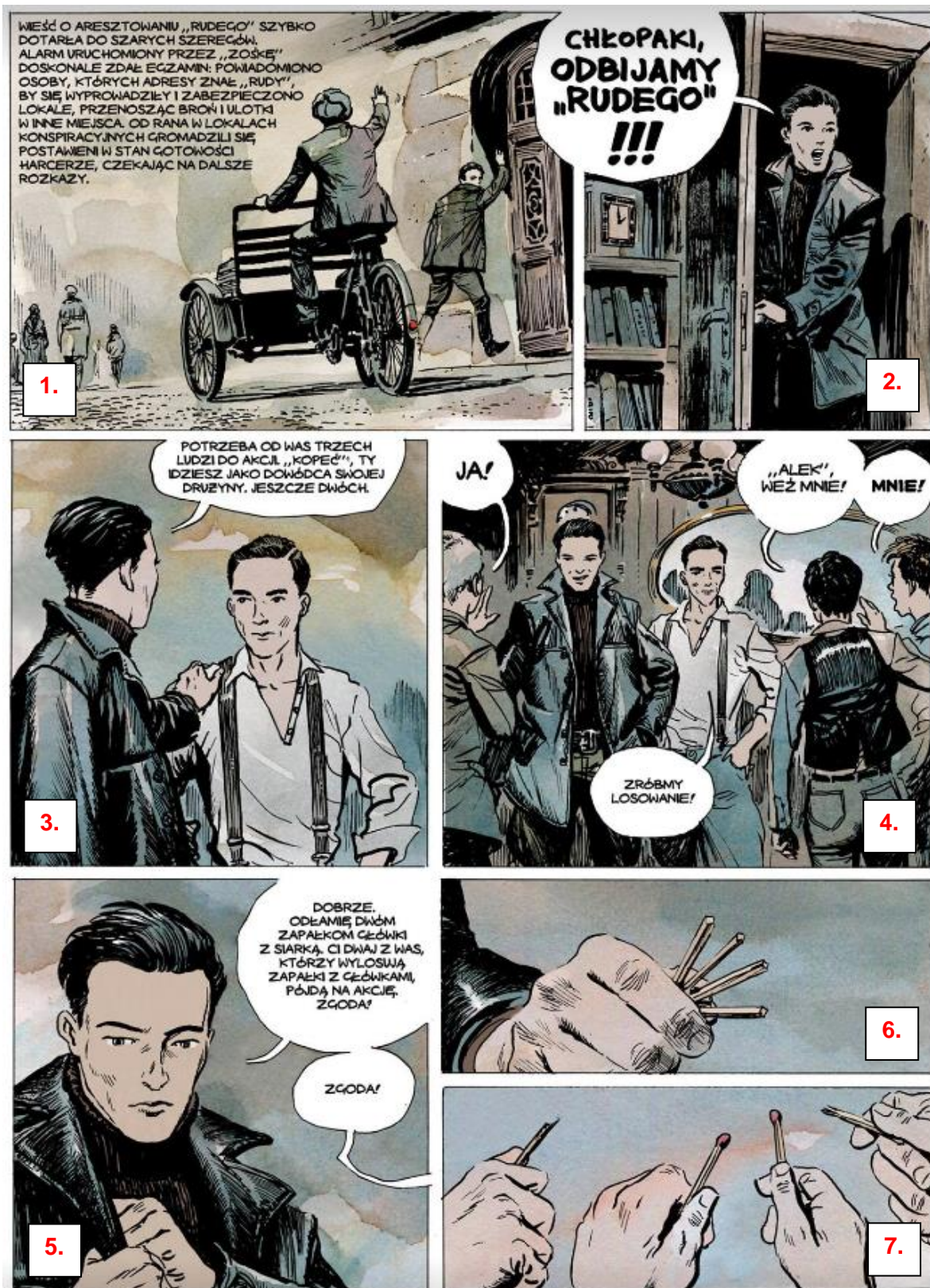
.....

.....

Komiks 1.

Sławomir Zajączkowski, Krzysztof Wyrzykowski
Akcja pod Arsenalem

Sławomir Zajączkowski, Krzysztof Wyrzykowski, *Akcja pod Arsenalem*, seria wydawnicza *W imieniu Polski Walczącej*, tom 3, Warszawa 2016; www.facebook.com/ipnwarszawa

Zadanie 21. (0–2)

Podaj bezpośrednią przyczynę i jeden ze skutków akcji pod Arsenalem. Wykorzystaj komiks oraz znajomość całej lektury *Kamienie na szaniec* Aleksandra Kamińskiego.

Przyczyna – .....

Skutek – .....

Zadanie 22. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

W przedstawionym fragmencie komiksu mamy do czynienia z narracją **A/B**. Narrator **C/D** tu uczestnikiem zdarzeń.

A. pierwszoosobową	C. jest
B. trzecioosobową	D. nie jest

Zadanie 23. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Bohaterowie przedstawieni na 3. obrazku przedstawionej planszy komiksu to „Kopeć” i **A/B**. W komiksowym dymku zawarto **C/D** postaci.

A. „Alek”	C. dialog
B. „Zośka”	D. monolog

Zadanie 24. (0–1)

Podaj przykład niewerbalnego sposobu komunikowania się bohaterów, wykorzystany w przedstawionym fragmencie komiksu.

.....
.....
.....

Zadanie 25. (0–2)

Wymień dwie cechy charakterystyczne dla przedstawionego fragmentu komiksu.

- .....
- .....

- 30** *Informator o egzaminie eksternistycznym z języka polskiego z zakresu szkoły podstawowej od sesji jesiennej w 2024 r.*

BRUDNOPIS (nie podlega ocenie)

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Klasy IV–VI Zdający: 9) charakteryzuje [...] narratora i bohaterów w czytanych utworach; 11) wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy. 2. Odbiór tekstów kultury. Klasy IV–VI Zdający: 2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio. Klasy VII i VIII Zdający: 1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

B.1

Zadanie 2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Klasy IV–VI Zdający: 18) [...] określa wartości ważne dla bohatera. 2. Odbiór tekstów kultury. Klasy IV–VI Zdający: 2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio. Klasy VII i VIII Zdający: 1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Polscy lotnicy z niecierpliwością czekali na kolejny dzień, ponieważ

- *marzyli o walce;*
- *uznali, że loty ćwiczebne trwały już wystarczająco długo i pora na udział w prawdziwej bitwie;*
- *rwali się do boju, żeby sprawdzić/wykorzystać swoje umiejętności;*
- *pragnęli wziąć udział w ważnej bitwie;*
- *jako sojusznicy chcieli włączyć się do obrony Londynu;*
- *chcieli sprostać oczekiwaniom sojuszników, którzy wyznaczyli dla nich odpowiedzialne zadanie, pozwalające pokazać, co potrafią;*
- *chcieli upamiętnić walkę rocznicę drugiej wojny światowej.*

Zadanie 3. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Klasy IV–VI Zdający: 4) zna i rozpoznaje w tekście literackim [...] pytanie retoryczne [...] oraz określa ich funkcje. 2. Odbiór tekstów kultury. Klasy IV–VI

	<p>Zdający: 2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio. Klasy VII i VIII Zdający: 1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje [...].</p>
<p>II. Kształcenie językowe. 2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych [...]. 3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.</p>	<p>II. Kształcenie językowe. 1. Gramatyka języka polskiego. Klasy IV–VI Zdający: 11) rozpoznaje wypowiedzenia [...] pytające [...].</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna, zawierająca dwa poprawne wskazania.

0 pkt – odpowiedź niepełna (jedno poprawne wskazanie) lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

F, P

Zadanie 4. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].</p>	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Klasy IV–VI Zdający: 4) zna i rozpoznaje w tekście literackim [...] epitet [...] oraz określa ich funkcje.</p>
<p>II. Kształcenie językowe. 2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych [...]. 3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.</p>	<p>II. Kształcenie językowe. 1. Gramatyka języka polskiego. Klasy IV–VI Zdający: 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy ([...] rzeczownik, przymiotnik [...]) i określa ich funkcje w tekście [...]; 8) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach ([...] przydawka [...]).</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- W podanym zdaniu określenia rzeczowników nazywają: kolory („niebieskie niebo”, „czerwone słońce”), porę dnia („słońce przedwieczne”), przestrzeń („olbrzymie niebo”).
- W przytoczonym zdaniu określenia rzeczowników są przymiotnikami, np. „olbrzymie”, „niebieskie”.
- W tym zdaniu określenia rzeczowników pełnią funkcję przydawek.
- Użycie określeń rzeczowników w funkcji epitetów spowodowało, że opis jest dokładniejszy, precyzyjniejszy, szczegółowszy, wyrazistszy, barwniejszy, bardziej urozmaicony i obrazowy (ponieważ określenia te uplastyczniają obraz).

Zadanie 5. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Klasy IV–VI Zdający: 2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio. Klasy VII i VIII Zdający: 1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje [...].
II. Kształcenie językowe. 2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych [...]. 3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.	II. Kształcenie językowe. 2. Zróżnicowanie języka. Klasy IV–VI Zdający: 4) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie w tekście [...].
IV. Samokształcenie. 2. Rozwijanie umiejętności samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania. 6. Rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się nowymi technologiami w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.	IV. Samokształcenie. Klasy IV–VI Zdający: 3) korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, [...] selekcjonuje informacje; 5) korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego [...].

Zasady oceniania

- 1 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna, zawierająca dwa poprawne wskazania.
0 pkt – odpowiedź niepełna (jedno poprawne wskazanie) lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A – 3; B – 3

Zadanie 6. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych [...]. 3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.	II. Kształcenie językowe. 1. Gramatyka języka polskiego. Klasy IV–VI Zdający: 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy ([...] zaimek [...]) i określa ich funkcje w tekście [...]; 8) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach ([...] dopełnienie [...]).

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna, zawierająca dwa poprawne wskazania.

0 pkt – odpowiedź niepełna (jedno poprawne wskazanie) lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

B, D

Zadanie 7. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Klasy IV–VI Zdający: 9) charakteryzuje [...] bohaterów w czytanych utworach; 18) [...] określa wartości ważne dla bohatera. 2. Odbiór tekstów kultury. Klasy IV–VI Zdający: 2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio. Klasy VII i VIII Zdający: 1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje [...].

<p>II. Kształcenie językowe. 2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych [...]. 3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.</p>	<p>II. Kształcenie językowe. 2. Zróżnicowanie języka. Klasy IV–VI Zdający: 5) rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie [...].</p>
---	---

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

D

Zadanie 8. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].</p>	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Klasy IV–VI Zdający: 2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio. Klasy VII i VIII Zdający: Zdający: 1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje [...]; 2) porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie.</p>
<p>III. Tworzenie wypowiedzi. 3. Rozpoznawanie intencji rozmówcy [...]. 5. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania [...].</p>	<p>III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Elementy retoryki. Klasy IV–VI Zdający: 2) rozróżnia argumenty [...] odwołujące się do emocji; 5) dokonuje selekcji informacji.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna, zawierająca poprawnie wybrany cytat oraz nazwę uczucia.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- *Wielka sztuka.* – uznanie, podziw;
- *Mamy wobec nich dług wdzięczności.* – wdzięczność, uznanie, szacunek;

- *Dziękujemy za wysłanie tych ludzi! / Dziękuję Wam! / Dzięki.* – wdzięczność;
- *Bardzo to doceniamy.* – wdzięczność;
- *Ogromny szacunek dla tych, którzy jeszcze pamiętają, że polska krew została przelana za Waszą wolność.* – szacunek, wdzięczność;
- *Wielki Naród Wielkich Ludzi.* – podziw, szacunek, uznanie;
- *Piękny tekst!* – uznanie;
- *Wielka szkoda, że zapomnieliśmy o ogromnym wkładzie polskich pilotów w walki podczas II wojny światowej.* – zaniepokojenie, żal, zażenowanie, smutek.

Zadanie 9. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
III. Tworzenie wypowiedzi. 3. Rozpoznawanie intencji rozmówcy [...]. 4. Rozwijanie [...] umiejętności organizacji tekstu.	III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Elementy retoryki. Klasy IV–VI Zdający: 4) zna zasady budowania akapitów i rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Ostatni akapit

- *podsumowuje tekst;*
- *puentuje tekst;*
- *zawiera odwołanie do zdarzenia opisanego w tekście;*
- *nawiązuje do wpisu brytyjskich policjantów oraz do komentarzy przytoczonych w tekście;*
- *zawiera opinię zgodną z komentarzami przywołanymi z Twittera w 2. i 3. akapicie tekstu;*
- *dowodzi, że dzięki portalom społecznościowym informacje rozchodzą się błyskawicznie po całym świecie – komentarze napisali internauci z różnych krajów, a potem polskie media podjęły temat.*

Zadanie 10. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Klasy IV–VI Zdający: 2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio. Klasy VII i VIII Zdający:

	1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje [...].
<p>II. Kształcenie językowe.</p> <p>2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych [...].</p> <p>3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.</p>	<p>II. Kształcenie językowe.</p> <p>2. Zróżnicowanie języka.</p> <p>Klasy IV–VI</p> <p>Zdający:</p> <p>1) wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego;</p> <p>2) posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny.</p> <p>Klasy VII i VIII</p> <p>Zdający:</p> <p>1) dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo [...] o ograniczonym zasięgu (np. [...] kolokwializmy).</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C

Zadanie 11. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe.</p> <p>1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].</p>	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe.</p> <p>2. Odbiór tekstów kultury.</p> <p>Klasy IV–VI</p> <p>Zdający:</p> <p>2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio;</p> <p>4) dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł [...]).</p> <p>Klasy VII i VIII</p> <p>Zdający:</p> <p>1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje [...];</p> <p>2) porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C

Zadanie 12. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Klasy IV–VI Zdający: 6) odróżnia informacje o faktach od opinii.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C

Zadanie 13. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.	II. Kształcenie językowe. 2. Zróżnicowanie języka. Klasy VII i VIII Zdający: 5) rozróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

D

Zadanie 14. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych [...].	II. Kształcenie językowe. 1. Gramatyka języka polskiego. Klasy IV–VI Zdający: 13) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Internauci przypomnieli o ważnej roli Polaków w bitwie o Anglię.
- Internauci przypomnieli o odegraniu przez Polaków ważnej roli w bitwie o Anglię.

Zadanie 15. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych [...].	II. Kształcenie językowe. 1. Gramatyka języka polskiego. Klasy IV–VI Zdający: 6) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych. 4. Ortografia i interpunkcja. Klasy IV–VI Zdający: 1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni.

Zasady oceniania

- 2 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna, zawierająca poprawny zapis dwóch liczebników.
1 pkt – odpowiedź częściowo poprawna, zawierająca poprawny zapis jednego liczebnika.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

W kwietniu 2017 r. [dwa tysiące siedemnastego r.] brytyjscy policjanci zwrócili uwagę na wygląd polskiej ciężarówki, z grafiką upamiętniającą lotników 303. [trzysta trzeciego/Trzysta Trzeciego] Dywizjonu Myśliwskiego.

Zadanie 16. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Klasy IV–VI Zdający: 8) rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, [...], sztuk plastycznych [...]. Klasy VII i VIII Zdający: 3) interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, [...]); 7) znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej [...] nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych. Zdający zna lektury obowiązkowe dla klas IV–VIII.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

D

Zadanie 17. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Klasy VII i VIII Zdający: 7) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji; 8) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich; 9) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami [...]; 10) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty [...]. 2. Odbiór tekstów kultury. Klasy IV–VI Zdający: 8) rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, [...], sztuk plastycznych [...]. Klasy VII i VIII Zdający: 3) interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, [...]); 7) znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej [...] nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi*Obie ilustracje łączy*

- *usytuowanie postaci (obie stoją na ziemskim globie, tyłem, nie widać twarzy, a jedynie zarys sylwetek);*
- *przedstawienie obu postaci jako osób osamotnionych, zagubionych w bezkresie wszechświata, co powoduje nastrój tajemniczości, niesamowitości;*

- użycie podobnego rekwizytu – szal powiewający na wietrze, zawiązany na ręce lub szyi;
- użyta kolorystyka (odcienie błękitu, żółci i czerni).

Zadanie 18. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Klasy IV–VI Zdający: 2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio; 5) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych; 8) rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do [...] sztuk plastycznych. Klasy VII i VIII Zdający: 1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje [...]; 2) porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; 3) interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, [...], fotografia); 7) znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej [...] nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- *Wypowiedzi pracowników Muzeum Powstania Warszawskiego dotyczą nieścisłości w opisie muralu, umieszczonym na stronach www.puszkapl.pl i www.twojapraga.pl.*
- *Wypowiadający się wytykają błędy merytoryczne popełnione w opisie muralu.*
- *Pracownicy Muzeum Powstania Warszawskiego informują, że autorzy muralu rozminęli się z faktami historycznymi.*
- *Pracownicy MPW dokonali sprostowania informacji podanych w tekście.*
- *Historycy z Muzeum Powstania Warszawskiego rozpoznali twarze widniejące na muralu zatytułowanym „Powstanie warszawskie 1944”.*

Zadanie 19. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe.</p> <p>1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].</p>	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe.</p> <p>1. Czytanie utworów literackich. Klasy IV–VI Zdający: 16) przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia; 17) wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze; 18) wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach oraz określa wartości ważne dla bohatera.</p> <p>2. Odbiór tekstów kultury. Klasy IV–VI Zdający: 2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio; 5) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych; 8) rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: [...] sztuk plastycznych [...].</p> <p>Klasy VII i VIII Zdający: 1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje [...]; 2) porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; 3) interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, [...], fotografia); 7) znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej [...] nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.</p> <p>Zdający zna lekturę obowiązkową <i>Kamienie na szaniec</i> Aleksandra Kamińskiego.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- „Alek”, „Rudy” i „Zośka” to – dzięki literaturze, sztuce, piosenkom – jedni z najbardziej znanych bohaterów walczących w obronie Warszawy. Mimo iż zginęli przed wybuchem powstania warszawskiego, dla wielu z nas stali się symbolami, „ikonami” walczącej stolicy.

- *Fakty historyczne pamięta się lepiej, gdy skojarzymy je z ludźmi. „Alek”, „Rudy” i „Zośka” to – szczególnie dla nas, ludzi młodych, znających ich z lektury „Kamienie na szaniec” – postaci nierozłącznie kojarzone z walczącą stolicą. Dlatego nie mam za złe autorom muralu, że „przenieśli ich w czasie”, bo na pewno zostaliby także powstańcami bohaterami.*
- *Myślę, że mural miał trafiać do młodych ludzi, dlatego autorzy posłużyli się wizerunkami harcerzy kojarzonych z wojną i z Warszawą, choć nieuczestniczących w powstaniu warszawskim.*
- *Myślę, że autorzy muralu niezbyt dobrze znają historię Warszawy albo nie dbają o prawdę historyczną, a przy tym wierzą, że w dziele artystycznym można przekraczać granice między prawdą a zmyśleniem.*

Zadanie 20. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Klasy IV–VI Zdający: 18) wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach [...]. 2. Odbiór tekstów kultury. Klasy IV–VI Zdający: 2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio; 5) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych; 8) rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do [...] sztuk plastycznych [...]. Klasy VII i VIII Zdający: 1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje [...]; 3) interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, [...] fotografia); 7) znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej [...] nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- *Uważam, że to dobry pomysł, by ożywić budynek murałem. Dzięki temu odróżnia się on od innych okolicznych kamienic.*

- *Mieszkańcy domu przy ul. Okrzei 5 pokazali, że program rewitalizacji społecznej zadziałał, bo kamienica wygląda ładniej, a oni zintegrowali się w słusznej sprawie.*
- *Program „Blok, podwórko, kamienice – ożywiły się dzielnice” to dobry pomysł, bo ożywiły się nie tylko budynki, ale też ludzie w nich mieszkający.*
- *Nie zgodziłbym się na taki pomysł. Stare kamienice należy remontować, a nie pod muralami ukrywać zniszczenia. Nie pochwalam więc decyzji mieszkańców.*

Zadanie 21. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Klasy IV–VI Zdający: 7) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność. 2. Odbiór tekstów kultury. Klasy IV–VI Zdający: 2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio; 5) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych. Klasy VII i VIII Zdający: 1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje [...]; 2) porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie. Zdający zna lekturę obowiązkową <i>Kamienie na szaniec</i> Aleksandra Kamińskiego.
III. Tworzenie wypowiedzi. 3. Rozpoznawanie intencji rozmówcy [...].	III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Elementy retoryki. Klasy IV–VI Zdający: 5) dokonuje selekcji informacji.

Zasady oceniania

- 2 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna, zawierająca bezpośrednią przyczynę i jeden ze skutków akcji pod Arsenalem.
- 1 pkt – odpowiedź częściowo poprawna, zawierająca bezpośrednią przyczynę LUB jeden ze skutków akcji pod Arsenalem.
- 0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Bezpośrednia przyczyna:

- *aresztowanie „Rudego”;*
- *konieczność odbicia Janka Bytnara z rąk gestapo;*
- *chęć pokazania Niemcom, że warszawiacy nie poddadzą się, nie dadzą za wygraną i będą walczyć do końca.*

Skutek:

- *odbicie więźniów, w tym „Rudego”;*
- *w trakcie odwrotu śmiertelnie ranny został Aleksy Dawidowski ps. Alek, który niebawem zmarł;*
- *w odwecie za akcję pod Arsenalem, następnego dnia – 27 marca 1943 roku, Niemcy zamordowali 140 więźniów Pawiaka;*
- *młodzi ludzie biorący udział w akcji zapisali się w sercach Polaków jako bohaterowie, ludzie kochający ojczyznę, gotowi oddać za nią życie;*
- *dzięki tej akcji wielu Polaków nabrało siły i motywacji do walki w obronie ojczyzny.*

Zadanie 22. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Klasy IV–VI Zdający: 9) charakteryzuje [...] narratora [...] w czytanych utworach; 10) rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze. 2. Odbiór tekstów kultury. Klasy IV–VI Zdający: 7) charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna, zawierająca dwa poprawne wskazania.

0 pkt – odpowiedź niepełna (jedno poprawne wskazanie) lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

B, D

Zadanie 23. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Klasy IV–VI Zdający: 8) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze; 9) charakteryzuje [...] bohaterów w czytanych utworach. 2. Odbiór tekstów kultury. Klasy IV–VI Zdający: 7) charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy. Zdający zna lekturę obowiązkową <i>Kamienie na szaniec</i> Aleksandra Kamińskiego.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna, zawierająca dwa poprawne wskazania.

0 pkt – odpowiedź niepełna (jedno poprawne wskazanie) lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A, D

Zadanie 24. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.	II. Kształcenie językowe. 3. Komunikacja językowa i kultura języka. Klasy IV–VI Zdający: 3) określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi; 4) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała).

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- *gest powitania rykszarza i przechodnia – mógł to być jedynie gest grzecznościowy, ale też w konspiracji gest ten mógł mieć charakter znaczący, symboliczny – obrazek 1.;*

- *ręka na ramieniu kolegi – gest wsparcia, solidarności, braterstwa, przyjaźni, zachęty do wzięcia udziału w akcji, ale też gest „namaszczenia” do wykonania zadania (ty idziesz jako dowódca swojej drużyny) – obrazek 3.;*
- *podniesienie ręki przez członków grupy jako gest oznaczający zgłoszenie się do akcji, wzmacniający deklaracje słowne: Ja!; „Alek”, weź mnie!; Mnie! – obrazek 4.;*
- *ciągnięcie zapalek – znaczenie zapalniczki z główką lub bez główki – obrazek 6. i 7.;*
- *ułożenie rąk blisko siebie, zwrócenie ich w tym samym kierunku może obrazować jedność i wspólnotę celu – obrazek 6. i 7.*

Zadanie 25. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Klasy IV–VI Zdający: 7) charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy.

Zasady oceniania

2 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna, zawierająca dwie cechy komiksu.

1 pkt – odpowiedź częściowo poprawna, zawierająca jedną cechę komiksu.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Wybór dwóch dowolnych cechy spośród:

cechy językowe:

- *krótkie, zwarte wypowiedzi bohaterów;*
- *częste użycie wykrzykników, podkreślające dynamikę zdarzeń oraz emocje towarzyszące bohaterom.*

pozajęzykowe elementy świata przedstawionego:

- *postawa ciała bohaterów, świadcząca o pewności siebie, wierze w obrany cel – wyprostowane sylwetki, ręce oparte na biodrach;*
- *graficzne wyeksponowanie znaczących gestów.*

cechy graficzne:

- *wypowiedzi narratora zapisane w inny sposób niż wypowiedzi bohaterów;*
- *tekst umieszczony w chmurkach/dymkach;*
- *sceny znajdują się w kadrach/klatkach/obrazkach;*
- *zbliżenia, pokazywanie detali – stosowanie kadrów podobnie jak w filmie;*
- *zbiór kadrów stanowiący planszę.*

Zadanie 26. (0–12)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe.</p> <p>1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].</p> <p>2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej [...].</p> <p>3. Kształtowanie umiejętności uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym.</p>	<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe.</p> <p>1. Czytanie utworów literackich. Klasy VII i VIII</p> <p>Zdający:</p> <p>7) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;</p> <p>9) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi;</p> <p>10) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, kulturowy, społeczny.</p> <p>Zdający zna lektury obowiązkowe dla klas IV–VIII.</p>
<p>II. Kształcenie językowe.</p> <p>2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych oraz formowanie odpowiedzialności za własne zachowania językowe.</p>	<p>II. Kształcenie językowe.</p> <p>3. Komunikacja językowa i kultura języka. Klasy VII i VIII</p> <p>Zdający:</p> <p>2) rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich.</p> <p>4. Ortografia i interpunkcja. Klasy IV–VI</p> <p>Zdający:</p> <p>1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;</p> <p>2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych [...].</p>
<p>III. Tworzenie wypowiedzi.</p> <p>1. Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w określonych formach wypowiedzi [...] pisemnych.</p> <p>4. Rozwijanie umiejętności stosowania środków stylistycznych i dbałości o estetykę tekstu oraz umiejętności organizacji tekstu.</p> <p>5. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania [...].</p>	<p>1. Elementy retoryki. Klasy VII i VIII</p> <p>Zdający:</p> <p>1) funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę;</p> <p>2) gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi [...];</p> <p>3) tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako</p>

	<p>spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych;</p> <p>4) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki [...];</p> <p>5) odróżnia przykład od argumentu;</p> <p>6) przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego;</p> <p>7) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie.</p> <p>2. Mówienie i pisanie. Klasy VII i VIII Zdający: 1) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: [...] rozprawka [...].</p>
--	---

Zasady oceniania wypracowania

I. Spełnienie formalnych warunków polecenia (maksymalnie 1 punkt)

Egzaminator sprawdzający wypracowanie zdającego w tym kryterium będzie oceniał, czy:

- nie występuje w nim błąd kardynalny;
- wypowiedź w co najmniej jednym fragmencie dotyczy problemu wskazanego w poleceniu;
- napisane wypracowanie jest w jakiegokolwiek części wypowiedzią argumentacyjną;
- w wypracowaniu zdający odwołał się do lektury obowiązkowej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym.

<ul style="list-style-type: none"> • W wypracowaniu nie występuje błąd kardynalny. ORAZ • W wypracowaniu jest odwołanie do lektury obowiązkowej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym. ORAZ • Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu. ORAZ • Wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną. 	1 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • Wypracowanie nie spełnia któregokolwiek z warunków określonych w kategorii „1 pkt”. ALBO • Wypowiedź jest napisana w formie planu albo w punktach. 	0 pkt

Uwaga: jeżeli w kryterium *Spełnienie formalnych warunków polecenia* przyznano 0 pkt, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

II. Kompetencje literackie i kulturowe (0–4 pkt)

Aby ocenić wypracowanie w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał, czy:

- zdający wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej (wskazanej w poleceniu bezpośrednio lub ogólnie), a także innych utworów (jeżeli polecenie tego wymagało) w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie wydarzenia albo omówił takie wątki, które istotnie wspierają jego tok rozumowania albo dobrze ilustrują to, o czym pisze;
- przedstawił bogatą argumentację;
- nie popełnił błędów rzeczowych, w tym – błędów kardynalnych, zarówno w odniesieniu do przywołanych tekstów literackich oraz kontekstów, jak i do wykorzystanej terminologii historycznoliterackiej oraz/lub teoretycznoliterackiej.

4 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębiona argumentacja. • Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami, ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane.
3 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 2 pkt i niektóre na 4 pkt.
2 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości. • Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane.
1 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Podjęta próba argumentowania. • Ograniczenie do wyliczenia powierzchownie omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

III. Kompozycja (0–1 pkt)

Aby ocenić wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- kompozycja wypracowania jest funkcjonalna wobec tematu oraz czy jest konsekwentna;
- wypracowanie jest spójne wewnątrzakapitowo i międzyakapitowo;
- wypowiedź jest podzielona na odpowiednio wyodrębnione graficznie akapity, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną, zwartą całość.

<ul style="list-style-type: none"> • Kompozycja wypracowania jest funkcjonalna wobec tematu i konsekwentna. ORAZ • Wypracowanie jest spójne w obrębie akapitu i między akapitami. ORAZ <p>Dopuszczalne są 2 usterki w zakresie: spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity.</p>	1 pkt
Wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.	0 pkt

IV. Styl (0–1 pkt)

Aby ocenić wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- styl wypowiedzi jest stosowny, tzn. czy zdający konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy, jest funkcjonalne);
- zdający nie napisał wypowiedzi, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej.

1 pkt	Styl w całości lub w przeważającej części stosowny, tj. adekwatny do odmiany pisanej języka oraz do sytuacji komunikacyjnej (jednorodny albo funkcjonalnie niejednorodny).
0 pkt	Wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.

V. Język (0–3 pkt)

Aby ocenić wypowiedź w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- zdający poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych;
- środki językowe, których użył zdający, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu.

Aby ocenić język wypowiedzi, egzaminator najpierw oceni zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność. Sprawdzą m.in., w jakim stopniu zachowano poprawność składniową, frazeologiczną, fleksyjną i leksykalną wypowiedzi. W ocenie uwzględni liczbę wszystkich błędów językowych, które zdający popełnił w wypracowaniu.

Poprawność środków	nie więcej niż 4 błędy językowe	5–8 błędów językowych	9–11 błędów językowych	12 lub więcej błędów językowych
Zakres środków				
szeroki zakres środków językowych, tzn. <ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowana składnia • zróżnicowana leksyka, w tym – bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu 	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
zadowalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

VI. Ortografia (0–1 pkt)

Aby ocenić wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator sprawdzi, w jakim stopniu zachowano poprawność ortograficzną wypowiedzi.

1 pkt	Nie więcej niż 3 błędy ortograficzne.
0 pkt	4 lub więcej błędów ortograficznych.

VII. Interpunkcja (0–1 pkt)

Aby ocenić wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator uwzględni liczbę i rodzaj błędów interpunkcyjnych popełnionych w wypowiedzi.

1 pkt	Nie więcej niż 5 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	6 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Uwagi dodatkowe

- Jeżeli wypowiedź w całości jest nie na temat, egzaminator oceni ją na 0 punktów.
- Jeżeli w wypowiedzi zdający w ogóle nie odwołał się do treści lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu, za całą wypowiedź egzaminator nie przyzna punktów.
- Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna, egzaminator oceni ją na 0 punktów.
- Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. zdający napisał tylko wstęp), egzaminator przyzna 0 punktów w każdym kryterium.
- Jeżeli wypowiedź zawiera liczbę słów mniejszą niż wskazana w arkuszu egzaminacyjnym, wypracowanie zostanie ocenione wyłącznie w kryteriach: *spełnienie formalnych warunków polecenia, kompetencje literackie i kulturowe oraz kompozycja*. W pozostałych kryteriach egzaminator przyzna 0 punktów.
- Jeżeli praca będzie napisana drukowanymi literami, egzaminator przyzna 0 punktów w kryterium *ortografia*.
- Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika, zadania zawartego w arkuszu egzaminacyjnym lub innego źródła, w tym – internetowego, lub jest przepisana od innego zdającego, wówczas w przypadku takiego zdającego egzamin z języka polskiego zostanie unieważniony.
- Zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem. W przypadku takich wypowiedzi zostanie podjęta indywidualna decyzja dotycząca danej pracy, np. nie zostaną przyznane punkty za styl i język lub cała wypowiedź nie będzie podlegała ocenie.

Przykładowa realizacja tematu wypracowania

Napisz rozprawkę, w której rozważysz trafność stwierdzenia, że w trudnej sytuacji człowiek poznaje samego siebie.

Każdy miewa w życiu trudne chwile. Raczej nie wspominamy ich dobrze, ale to dzięki nim lepiej poznajemy siebie i własne możliwości. Myślę, że trudne chwile to dobry czas na poznanie samego siebie. Postaram się udowodnić tę tezę.

Trudne sytuacje i zdarzenia pozwalają nam dostrzec, co tak naprawdę w życiu jest ważne. Dobrym przykładem jest tu Ebenezer Scrooge, bohater *Opowieści wigilijnej* Karola Dickensa. Mężczyznę niespodziewanie odwiedziły duchy, które spowodowały, że przez kilka dni żył on w strachu. Te przeżycia były jednak przyczyną refleksji i ważnych przemyśleń bohatera. W efekcie przyniosły przemianę jego osobowości – Scrooge zrozumiał swoje błędy i postanowił je naprawić. Ze straszliwego gburą i skąpca zmienił się w człowieka sympatycznego, uczynnego i pomocnego, co sprawiło, że poczuł się szczęśliwy. Przykład tego bohatera pokazuje, że czasem dopiero w trudnej sytuacji dostrzegamy, czego tak naprawdę pragniemy i co mogłoby uczynić nasze życie szczęśliwszym.

Ponadto trudne sytuacje i zdarzenia często pozwalają nam odkryć cechy, których w innych okolicznościach byśmy nie poznali. Świetnym tego przykładem są wszyscy trzej bohaterowie *Kamieni na szaniec* Aleksandra Kamińskiego. Chłopcy o pseudonimach Alek, Rudy i Zośka wielokrotnie znajdowali się w wyjątkowo trudnych sytuacjach. Uczestniczyli w niebezpiecznych akcjach małego sabotażu, a potem w działaniach dywersyjnych i zawsze każdy z nich musiał stanąć na wysokości zadania. Gdyby nie udział w walce o wolność kraju, prawdopodobnie nie odkryliby oni swoich zdolności przywódczych, a także gotowości do poświęcenia dla przyjaciół i ojczyzny. Być może nie odkryliby też swoich talentów i nie dowiedzieliby się, jacy są sprytni i odważni. Może też nie byłoby okazji, aby przekonać się, jak silne są więzy ich pięknej przyjaźni.

W konsekwencji trudnych zdarzeń możemy też odkryć na nowo dawno zgubione lub zapomniane cechy swojej osobowości. Przykładem są przeżycia Pilota z utworu *Mały Książę* Antoine'a de Saint-Exupéry. Nie sądził on, że ma jeszcze dziecięcą wrażliwość i umie myśleć jak dziecko. Dopiero niecodzienna przygoda – spotkanie Małego Księcia podczas przymusowego lądowania na pustyni – pomogła mu wydobyć tę zapomnianą część duszy i zobaczyć świat oczyma dziecka, co pomogło mu przetrwać w skrajnie trudnych warunkach.

Mimo że trudne sytuacje raczej nie kojarzą nam się dobrze, powinniśmy nauczyć się dostrzegania ich zalet, ponieważ – jak pokazują wyżej wymienione przykłady – te trudne doświadczenia pozwalają nam przekonać się, jacy naprawdę jesteśmy i na co nas stać. Umożliwiają odkrycie tych zakamarków naszej osobowości, o których często nie mieliśmy pojęcia.

[381 wyrazów]

Przykładowa ocena wypracowania

1. Spełnienie formalnych warunków polecenia: 1 pkt – w wypracowaniu nie występuje błąd kardynalny; w pracy znalazło się odwołanie do lektury obowiązkowej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym oraz do innego tekstu literackiego; wypracowanie dotyczy problemu wskazanego w poleceniu oraz jest wypowiedzią argumentacyjną – forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu – rozprawka; wypracowanie zawiera ponad 180 wyrazów.

- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 4 pkt – pogłębiona argumentacja; argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami zaczerpniętymi z utworów literackich, w tym z lektury obowiązkowej; wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej; argumenty/przykłady uporządkowane – zdający zaczyna od lektury obowiązkowej *Opowieść wigilijna*, a następnie odwołuje się do kolejnych lektur obowiązkowych – *Kamienie na szaniec*, *Mały Książę*; funkcjonalne wykorzystanie przywołanych utworów literackich; poprawność rzeczowa.
- 3. Kompozycja:** 1 pkt – kompozycja wypracowania jest funkcjonalna wobec tematu i konsekwentna; wypracowanie jest spójne w obrębie akapitu i między akapitami.
- 4. Styl:** 1 pkt – styl stosowny, tj. adekwatny do odmiany pisanej języka oraz do sytuacji komunikacyjnej.
- 5. Język:** 3 pkt – szeroki zakres środków językowych (zróżnicowana składnia, leksyka, precyzyjne słownictwo), umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu.
- 6. Ortografia:** 1 pkt – praca bez błędów ortograficznych.
- 7. Interpunkcja:** 1 pkt – praca bez błędów interpunkcyjnych.